

17. Uppmuntra medlemskap i samhällsviktiga frivilligorganisationer

Motionär: Monika Eriksson och Dennis Johansson, Vision Landstingsavdelning Västmanland

Sedan den 1 juli 2010 är den svenska totalförsvarsplikten vilande och har i viss mån ersatts av en försvarsmakt bestående av anställd personal. Totalförsvarsplikten är till skillnad mot värnplikten en angelägenhet för alla i Sverige boende mellan 16 och 70 år, kvinnor som män. Detta regleras i Lag (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

Plikten innefattar:

- ▶ värnplikt inom militären
 - ▶ civilplikt inom till exempel räddningstjänsten och
 - ▶ allmän tjänsteplikt som bara gäller vid höjd beredskap.
- Det kan alltså handla om allt från att bära vapen i strid, traditionell militärtjänst, till att rensa upp efter stora olyckor.

Under totalförsvarsplikten vila ligger en stor del av ansvaret för svensk katastrofberedskap på frivilligorganisationer som exempelvis: Hemvärnet, Svenska Lottakåren och Frivilliga resursgruppen (FRG). FRG vars uppgift är att stötta kommunen vid extraordinära lägen, samt via kommunen stötta landsting och centrala myndigheter som förstärkningsresurs har utnyttjats i stor utsträckning bland annat vid den stora skogsbranden i Västmanland 2014 och under det ansträngda läget för Sveriges flyktingmottagning 2015.

Det ligger alltså i allas vårt intresse att dessa organisationer har goda möjligheter att rekrytera kvinnor och män som är villiga att ställa upp och stötta samhället där kriser inträffar.

Tyvärr finns skillnader i hur ledighet för tjänstgöring i de olika organisationerna behandlas avseende löneavdrag och så vidare. I HÖK hänvisas till en tidigare kommentar i AB som anger att tjänstgöring inom Hemvärnet ska ge ett avdrag enligt 1,4-regeln. Denna regel följs dock i väldigt varierande utsträckning beroende på aktuell organisation (som borde likställas med Hemvärnet) samt de lokala arbetsgivarnas varierande generositet. Detta får till följd att medlemmar i Vision som deltar under samma insats kan få olika stora löneavdrag beroende på sin geografiska hemvist och riskerar att i efterhand straffas ekonomiskt för sin insats då ersättningen för förlorad arbetsinkomst som betalas ut vid tjänstgöring i exempelvis Hemvärnet baseras på insatsens längd i form av antingen dagpenning eller dagersättning. Dagpenningen beräknas med utgångspunkt från så kallad sjukpenninggrundande inkomst, SGI. Dagersättningen är en fast, skattefri summa.

Med hänvisning till ovanstående föreslår undertecknad

- att Förbundsområdet beslutar att Vision i samband med kommande avtal arbetar för att avdrag för tjänstgöring i statliga och kommunala frivilligorganisationer behandlas likställt med tjänstgöring i Hemvärnet.
- att Löneavdraget vid ledighet för tjänstgöring i frivilligorganisation skall vara det generösare 1,0 istället för 1,4.

Avdelningens yttrande kring motionen:

Vision Landstingsavdelning Västmanland bifaller motionen.

Förbundsstyrelsens yttrande över motionen ” Uppmuntra medlemskap...”

Huvudregeln för hur löneavdraget beräknas då en arbetstagare har varit ledig utan rätt till lön under del av månad finns i AB § 17 mom. 3. För den som har i genomsnitt 5 arbetsdagar per vecka görs ett avdrag på 1,40 dagar för varje ledig dag. Anledningen till att arbetsgivaren gör ett avdrag med 1,40 dagar för 1 dags frånvaro är för att justera för de arbetsfria dagarna. Om man arbetar fem dagar i veckan och är frånvarande en dag försvinner inte en sjundedel utan en femtedel av arbetsinsatsen ($1.4 * 5 = 7$).

Denna huvudregel gäller inte för all ledighet enligt lagen om totalförsvarsplikt. För viss ledighet enligt lagen anger avtalet (AB § 17 mom. 3 anm. 3) att ”sammanlagd sådan ledighet under del av månad anses omfatta samtliga kalenderdagar med dagpenning”. Innebörden blir att man gör ett avdrag för varje kalenderdag man är borta. I praktiken beräknas avdraget på följande sätt: månadslön/antalet kalenderdagar innevarande månad * antalet frånvarodagar. Löneavdraget blir mindre vilket är förmånligt för arbetstagaren och har att göra med hur dagpenningen, som utgår vid ledighet enligt lag om totalförsvarsplikt, beräknas.

Detta undantag till 1.40 beräkningen används alltså inte för all utan endast för viss ledighet för tjänstgöring inom totalförsvaret. Detta gör att en inkomstskillnad kan uppstå, vilket inte är motiverat. Att verka för att löneavdraget beräknas på samma sätt är därför befogat.

Förbundsstyrelsen föreslår förbundsområdet besluta

att bifalla motionen och överlämna den för beredning inför fortsatt partsarbete samt överlämna motionen för beredning och prioritering inför kommande avtalsrörelse och förhandlingar.